

МВС України
Донецький юридичний інститут

55 РОКІВ НА ТЕРЕНАХ ОСВІТИ І НАУКИ

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
(м. Кривий Ріг, 13 травня 2016 р.)

Кривий Ріг 2016

Донецький юридичний інститут:
55 років на теренах освіти і науки : матеріали міжнародної науково-практичної конференції

УДК 378.14

ББК 74.58(4Укр): 88.53

Донецький юридичний інститут: 55 років на теренах освіти і науки : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 13 травня 2016 р.). – Кривий Ріг : Донецький юридичний інститут МВС України, 2016. – 356 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Донецького юридичного інституту МВС України (протокол № 11 від 25 травня 2016 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Бесчастний В.М. – доктор наук з державного управління, професор (голова редколегії);

Назимко Є.С. – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник (заступник голови редколегії);

Алфьоров С.М. – доктор юридичних наук, професор;

Зозуля Є.В. – доктор юридичних наук, доцент;

Одерій О.В. – доктор юридичних наук, доцент;

Кононенко Т.В. – доктор філософських наук, доцент;

Титаренко Д.М. – доктор історичних наук, доцент;

Волобуєва О.О. – кандидат юридичних наук, доцент;

Іванов І. В. – кандидат юридичних наук, доцент;

Суюсанов Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Пашутін В. В. – кандидат юридичних наук, доцент;

Горбачов В. П. – кандидат юридичних наук, доцент;

Князькова Л. М. – кандидат юридичних наук, доцент;

Лоскутов Т.О. – кандидат юридичних наук, доцент;

Шульга А.О. – кандидат юридичних наук, доцент;

Мердова О. М. – кандидат юридичних наук;

Лосич С.В. – кандидат юридичних наук;

Пилипенко Д.О. – кандидат юридичних наук.

Публікується за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції «Донецький юридичний інститут: 55 років на теренах освіти і науки», яка відбулась в Донецькому юридичному інституті МВС України 13 травня 2016 року.

У матеріалах конференції висвітлюється широкий спектр питань, пов'язаних з удосконаленням організаційно-правового забезпечення навчального процесу в навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, впровадження міжнародного досвіду в систему підготовки кадрів, а також психологічного супроводження працівників правоохоронних органів під час проходження служби. На основі аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду розглянуто теоретичні та практичні аспекти висвітленого спектру питань проведеної міжнародної науково-практичної конференції, надано обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу та системи підготовки кадрів в навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, а також забезпечення психологічного супроводження професійної діяльності працівників правоохоронних органів.

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції адресовано вченим, працівникам правоохоронних органів, аспірантам (ад'юнктам), слухачам магістратури, студентам та курсантам вищих навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться проблемами вдосконалення організаційно-правового забезпечення навчального процесу в навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, впровадження міжнародного досвіду в систему підготовки кадрів, а також психологічного супроводження працівників правоохоронних органів під час проходження служби

Матеріали публікуються в авторській редакції.

Сокурєнко В.В.
ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції

ДЕЯКІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Ефективне виконання завдань, покладених на вищі навчальні заклади зі специфічними умовами навчання, що входять до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, вимагає вдосконалення змісту та підвищення якості підготовки фахівців для правоохоронної системи нашої держави, а також подальшого вдосконалення галузевої освіти як складової національної освіти та визначення концептуальних засад проведення її структурної перебудови.

Безумовно, що в цьому контексті важливу роль має відігравати вивчення найкращого вітчизняного та закордонного досвіду підготовки фахівців у вищих навчальних закладах та його подальше застосування до національної сфери підготовки правоохоронців. Спираючись на вищевикладене, у своїй роботі ми зупинимося на деяких питаннях, які, на нашу думку, мають підняти на новий рівень організацію освітнього процесу у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання та поліпшити загальний професійний рівень майбутніх фахівців правоохоронної сфери.

По-перше, слід звернути увагу на той факт, що підготовка працівників поліції у навчальних закладах за кордоном і в Україні, звичайно, відрізняється, що пов'язано з багаторічним формуванням окремих освітнянських моделей. Натомість сьогодні у фахівців не викликає заперечення збільшення в програмі підготовки майбутніх працівників Національної поліції України частки практико-орієнтованих дисциплін. Особливого значення це питання набуло актуальності у зв'язку з підготовкою працівників патрульної поліції, що здійснюється, зокрема, й у Харківському

Донецький юридичний інститут:
55 років на теренах освіти і науки : матеріали міжнародної науково-практичної конференції

національному університеті внутрішніх справ. Так, у програму підготовки майбутніх патрульних включено такі дисципліни, як: адміністративна відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення, кваліфікація злочинів та засади кримінального провадження, охорона місця події, толерантність та недискримінація в роботі поліції, ефективна комунікація, первинна домедична допомога, виявлення підроблених документів, вогнева підготовка, тактична підготовка. Це дозволяє максимально наблизити зміст освітнього процесу до реальних потреб практики.

Якщо ми проаналізуємо стандарти навчання поліцейських, які пропонуються Міністерством юстиції США, то зможемо побачити, що до обов'язкових навчальних дисциплін віднесені: поведінка з вогнепальною зброєю, навички самооборони, спеціальна фізична підготовка, тактика патрулювання, перша медична допомога, оформлення процесуальних документів, навички володіння комп'ютером, культурна різноманітність і толерантність, стратегії community policing, управління конфліктами та навички медіації [1].

Отже, можемо констатувати збіг багатьох навчальних дисциплін, що, на нашу думку, має бути враховано при розробці нових галузевих стандартів підготовки курсантів та слухачів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання за спеціальностями «Право» та «Правоохоронна діяльність». Слід також звернути увагу на необхідність збільшення терміну первинної професійної підготовки майбутніх працівників поліції до 6 місяців (850 годин загального навантаження).

Згідно зі сталими світовими стандартами підготовка майбутніх працівників правоохоронних органів має включати в себе використання значної кількості активних методів навчання. У дослідженнях фахівців з педагогічної психології зазначається, що людина у процесі пасивного сприйняття запам'ятовує 10 % того, що прочитала, 20 % того, що почула, 30 % того, що побачила, 50 % з побаченого та почутого, а при активному сприйнятті в пам'яті зберігається 80 % того, що вона говорить сама, і до 90 % того, що вона виконує або створює самостійно. Серед найбільш популярних активних методів навчання варто виділити:

- дискусійні методи (проблемні лекції та семінари, групова дискусія, аналіз ситуації морального вибору, мозковий штурм тощо);
- ігрові методи (дидактичні, творчі, рольові, дослідницькі ігри);
- тренінги, імітаційні вправи, аналіз конкретних ситуацій.

Зазначені методи останнім часом все більше застосовуються викладачами вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, не є виключенням і Харківський національний університет внутрішніх справ. Так, на заняттях із дисциплін професійного спрямування широко застосовуються ділові та рольові ігри, моделюються ситуації, що виникають у роботі різних категорій правоохоронців – слідчого, працівника карного розшуку, дільничного інспектора поліції, психолога, фахівця у сфері протидії кіберзлочинам тощо. Великої популярності у вузі набувають імітаційні справи та вирішення кейсів на основі реальних ситуацій, що виникали в діяльності Головного управління Національної поліції в Харківській області.

Починаючи з 2016 року в університеті запроваджуються щорічні командно-штабні навчання курсантів і слухачів із залученням до їх організації та проведення працівників структурних підрозділів Головного управління Національної поліції в Харківській області. Під час цих навчань будуть опрацьовуватися типові ситуації, що виникають у процесі виконання працівниками поліції службових повноважень. Такі навчання будуть проводитися 2 рази на рік відповідно до рівня освіти та спеціалізації особового складу.

Слід звернути увагу на такий компонент підготовки майбутніх працівників правоохоронних органів, як використання в освітньому процесі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій взагалі та технологій дистанційного навчання зокрема. Зазначимо, що під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [2]. Вважаємо, що для вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання прийнятною є така його форма, як використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах.

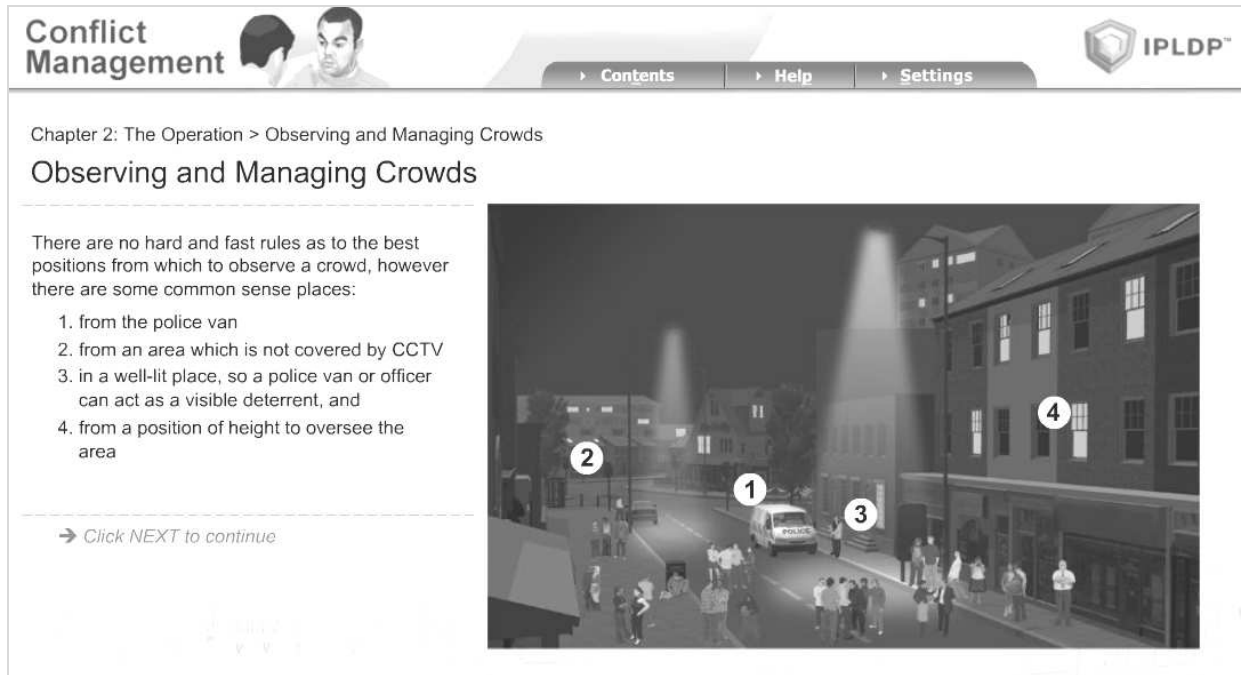
Міжнародні стандарти підготовки працівників правоохоронних органів свідчать про широке використання можливостей систем управління навчанням (LMS), спеціалізованих електронних

Донецький юридичний інститут:

55 років на теренах освіти і науки : матеріали міжнародної науково-практичної конференції

курсів, віртуальних симуляторів, соціальних сервісів (сервісів web 2.0) у підготовці майбутніх правоохоронців. Це дозволяє навчальним закладам:

- створити електронні бази навчальних матеріалів, які є доступними для курсантів та слухачів у будь-який час та в будь-якому місці;
- організувати постійний зворотній зв'язок курсанта, слухача з викладачем щодо особливостей проходження відповідної програми підготовки, надання допомоги та своєчасних консультацій;
- винести частину теоретичного навчального матеріалу та проведення тестових опитувань в online-середовище, звільнивши тим самим час на відпрацювання практичних навичок та дій, які супроводжують діяльність майбутнього працівника правоохоронного органу, тощо.

The screenshot shows a web-based learning interface. At the top, there is a header with the title 'Conflict Management' and a navigation menu with 'Contents', 'Help', and 'Settings'. Below the header, the course content is displayed, including a chapter title 'Chapter 2: The Operation > Observing and Managing Crowds' and a sub-section 'Observing and Managing Crowds'. A text box on the left provides instructions on observing a crowd, listing four common sense places. To the right of the text is a 3D-rendered street scene with a crowd of people and a police van. Four numbered callouts (1, 2, 3, 4) point to specific locations in the scene corresponding to the list items. A 'Click NEXT to continue' button is visible at the bottom left of the content area.

Мал. 1. Фрагмент електронного курсу «Управління конфліктами в діяльності поліції»

Проведене дослідження дозволяє нам зробити відповідні висновки та узагальнення.

1. Процес підготовки майбутніх працівників правоохоронних органів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання потребує подальшої оптимізації та вдосконалення з урахуванням передових національних і міжнародних стандартів.

2. Сучасні реалії вимагають розробки державних стандартів вищої освіти у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій із запровадженням принципу спеціалізації.

3. Вбачається необхідним перегляд програм підготовки фахівців, які існують зараз, із метою їх оптимізації та скорочення (виключення) навчальних дисциплін, які вивчаються у загальноосвітніх навчальних закладах або не відповідають сфері діяльності МВС України та Національної поліції України, із одночасним збільшенням кількості практико-орієнтованих дисциплін і дисциплін професійного спрямування.

4. Необхідно продовжити практику залучення працівників практичних підрозділів до проведення навчальних занять, широко застосувати в освітньому процесі методи активного навчання, що дозволить поліпшити ідентифікацію та запам'ятовування навчального матеріалу, сприятиме його цілеспрямованій практичній реалізації та зробить освітній процес більш результативним.

5. Слід продовжувати системне застосування в освітньому процесі новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі технологій дистанційного навчання.

6. Важливим аспектом практичної спрямованості освітнього процесу вважаємо впровадження в систему практичної підготовки курсантів та слухачів регулярного проведення навчальних занять на базі практичних підрозділів за напрямом спеціалізації навчального закладу, факультету тощо, а також проведення щорічних тактико-спеціальних та командно-штабних навчань,

Донецький юридичний інститут:
55 років на теренах освіти і науки : матеріали міжнародної науково-практичної конференції

під час яких мають бути опрацьовані типові ситуації, що виникають у процесі виконання працівниками правоохоронних органів службових повноважень.

Література:

1. Reaves B. A. State and Local Law Enforcement Training Academies, 2006 : Bureau of Justice Statistics Special Report : February 2009, NCJ 222987 : Revised 4/10/09 [Електронний ресурс] / Brian A. Reaves. – DIANE Publishing, 2009. – 15 р. – Режим доступу: <http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/slleta06.pdf>

2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ М-ва освіти і науки України від 25 квіт. 2013 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
